

szóban forgó bizottságba Szabó Adolf választmányi tagot fogja a földmivelésügyi minister urnak saját részéről tagul ajánlani.

23. Jelen jegyzőkönyv hitelesítésére Szécsi Zsigmond és Tomcsányi Gyula választmányi tagok kéretnek fel.

K: m. f.

Horváth Sándor, s. k.
titkár.

Bedő Albert, s. k.
alelnök.

Hitelesítésül:

Szécsi Zsigmond, s. k.
választmányi tag.

Tomcsányi Gyula, s. k.
választmányi tag.

Lapszemle.

Fokozatos felújító vágás-e vagy tarvágás? Gyakran képezte már vita tárgyát e kérdés az erdészek körében s gyakran találkozzunk szaktársakkal, a kik kizárólag az egyik vagy másik üzemmód mellett foglalnak állást. Eléggé érdekesen világítja meg a kérdést, az „Österreichische Forst- und Jagdzeitung“ folyó évi 8. számában Baumgartner aláírással megjelent cikk, melynek éle a tarvágás ellenségei ellen irányul.

„A ki utolsó időkben a különböző erdészeti egyesületek gyűléseiről szóló közleményeket figyelemmel olvasta“ — ugymond cikkirő — „észre kellett vennie, hogy az eddig tulságos előszere-ttel alkalmazott tarvágással ujabban mindig több-több helyen kezdenek felhagyni s ettől a természetes felújításhoz pártolni. Ez előre látható volt ugyan és magában véve örvendetes eseménynek jelezhető, de fájdalom, szaktársaink közül sokan a másik szélső-ségbe csapnak át, midőn t. i. a tarvágás felett irgalmatlanul pálczát törnek. Pedig a természetes felújítással járó üzemmódok mellett igen sok helyen a tarvágásnak s az ezzel kapcsolatos mester-séges felújításnak is megvan a maga létjogosultsága!“

Óva figyelmezteti ezután cikkirő a tulzókat arra, hogy az általánosítás az erdőgazdaságban már eddig és mily sok áldozatba került, s szemükre veti, hogy nem ismerik eléggé az erdőgazdaság multját, mert máskülönben nem esnének a nekik

felrótt hibába. A következőkben aztán érdekes adatokat közöl arra nézve, hogy az utolsó száz év leforgása alatt minő lényegesebb változások történtek az üzem módok tekintetében.

A mult században az erdők kihasználása ugyszólván mindenütt rendszertelen szálalás útján történt s az erdők felújítását csupán egyes visszahagyott magfáktól várták. (Plenterwirtschaft). Ezen rendszertelen gazdálkodás s egyszersmind a nagymérvű legeltetés következtében a talaj sok helyen tönkre ment s nemcsak hogy az értékesebb és egyuttal nagyobb igényű fanemek lassanként pusztulni kezdtek, de az erdőállomány is apadásnak indult. Valamivel több mint száz éve annak, hogy egyes erdészek, mint Aeckmann és Büchting s utánuk Burgsdorf és Laurop ezen gazdálkodási mód felhagyását kezdték sürgetni. Laurop 1795-ben ezeket mondta: „Ennek a rendszertelen gazdálkodásnak, mely mindent csupán a természettől vár s a felújításra semmit sem áldoz, micsoda más következménye lehetett volna, mint az erdők pusztulása?”

Ekkor áttértek a pásztás vágásmód alkalmazására, melynél a letarolt pászták részben az állva hagyott szomszédos pászták fáirol természetes uton, részben mesterségesen, vetés útján újítottak fel. Ezt a kezdetleges felújítási módot aztán tekintet nélkül a fanemre, nyakra-főre alkalmazták mindenütt, úgy, hogy rövid idő mulva visszahatásnak kellett bekövetkeznie: megszületett a Hartig-Cotta-féle rendszeres szálaló üzem. De épen az előbb említett oknál fogva, mert ezt az üzem módot is nagyon általánosan, a viszonyokkal nem számolva, mindenütt kezdték alkalmazni, a rossz következmények most sem maradhattak el s így nemsokára, 1830-ban, a tarvágásra került a sor, mely különben már az előtt is több helyen alkalmazást talált. Már ennél is csaknem érvényesült az általánosításra való törekvés, midőn Pfeil felállította azt a nevezetes szabályt, hogy „az erdőgazdaságnak szigoruan kell alkalmazkodnia a helyi viszonyokhoz.” Ugyanebben az időben indult meg Königgel az élen a mozgalom, olyan üzem módok alkalmazása érdekében, melyeknél a talaj megvédése első sorban irányadó. E mozgalomból, melynek követői közé tartozott később Gayer is, az utolsó évtizedekben egész tudományos rendszer fejlődött, és a legkülön-

bőzőbb s részben nagyon is körmönfont üzem módoknak akadtak szószólói.

A mint a fentiekből kitűnik, az erdőgazdaságra nézve a legnagyobb veszedelem mindig abban rejlett, hogy olyan üzem módot akartak kitalálni, a mely bárminő viszonyok között alkalmazható legyen. Teljes joggal figyelmezteti tehát czikkirő azokat, kik most — szerinte — szeretnék a tarvágást a föld színéről eltörölni s helyette mindenütt a természetes feujitással kapcsolatos üzem módokat alkalmazni, arra, hogy ha ez esetleg sikerülne is nekik, elkövetkeznek nemsokára az idő, a midőn az ők tanaik felett is meghuznák a halálharangot.

Általános szabályt felállítani nem szabad. Lehetnek erdőbirtokok, a hol a tarvágást és ezzel kapcsolatosan a mesterséges felujításnak alkalmazását teljesen indokolják a helyi viszonyok, s viszont igen sok erdőbirtok van, a hol az erdész a természetes felujításra van utalva.

Végül, hosszabb fejtegetés után czikkirő arra a következtetésre jut, hogy még egy és ugyanazon üzemtestre nézve sem helyes kimondani, hogy kizárólag tarvágás, avagy természetes felujítás mellett kezeltessek, mert a helyi viszonyok szerint igen gyakran czélszerű lehet az állabok egy részét tarvágás utján, másik részét pl. fokozatos felujító vágásmód alkalmazása mellett kihasználni; a kettő jól megfér egymás mellett.

Önkéntelenül hozzá kell fűznöm az elmondottakhoz a magam részéről is egyet-mást; mert az én szemeim előtt is az lebeg ideálképen, hogy a gazdasági szabályok megállapításánál mindig szorososan a helyi viszonyokhoz alkalmazkodjunk s ugyszólván minden egyes állabbal úgy bánjunk el, a mint azt annak a természetete megkívánja, igen természetesen nem tévesztvén szem elől azt sem, hogy e részletezéssel csak addig menjünk, a meny nyire azt az erdőtenyésztés körén kívül eső más szempontok is megengedik.

Általános szabályul szoktuk felállítani pl. hogy a bükkösöket, jegenyefenyveseket fokozatos, felujító vágásmód, a luczfenyveseket ellenben tarvágás mellett kezeljük. Miért ne tehetnénk kivételt ezen szabály alól mindannyiszor, a hányszor a helyi viszonyok megkövetelik, illetve megengedik. Pl. a körmöczbányai m. kir.

erdőgondnokság turóc vármegyei részeiben *) a tiszta jegenye fenyő állabok is tarvágás útján használatnak ki, mert a jelenlegi értékesítési mód ezt megköveteli és e mellett a termőhelyi viszonyok is megengedik, mivel a talaj oly kitünő, hogy a tarvágással annak termőképességet egyáltalán nem veszélyeztetjük s mesterséges uton is könnyen nevelhetünk, az ottani viszonyok között legkivánatosabb, lucz fenyővel vegyes jegenye fenyő állabokat. A beszterezebányai erdőigazgatóság kerületében kísérleteket tesznek a fokozatos felújító vágással a lucz fenyvesekben is oly helyeken, a hol a talaj meredek és sekély voltánál fogva a mesterséges felújítás nagyobb nehézséggel van egybekötve, s a hol nincs ok e széltörésektől nagyon tartani. Vannak bükköseink, a melyeknek talaja kitünő, fekvésük védett, s oly tengerszin feletti magasságban ferülnek el, a hol már a lucz fenyő is otthonosan érezheti magát s a szabadon kiültetett jegenye fenyő sem szenved annyit a nap hevétől; miért ne térhetnénk el ilyen helyeken azon általánosan követett rendszertől, mely szerint bükköseinket fokozatos felújító vágásmód alkalmazása mellett, jegenye fenyővel való előzetes alátelepítés útján szoktuk felújítani?

Igen gyakran a legkülönbözőbb termőhelyi viszonyokat és állabokat találjuk egymás mellett váltakozva. Pl. ugyanazon hegy déli oldalát tölgy állab foglalja el, melyet a napnak kitett fekvésnél fogva, a talaj termőképességének kockáztatása nélkül nem használhatunk ki másképp, mint fokozatos felújító vágásmód segítségével; miért ne használhatnók ki azért a hegy északi oldalán lévő bükköst tarvágás útján, ha annak mesterséges uton, a megfelelő fanemekkel való felújítása nehézségekkel nem jár s ha azt az értékesítési viszonyok megkívánják.

Az ily dolgok legtöbbször a fennálló üzemterv keretén belül keresztülvihetők, történt legyen az üzemrendezés tarvágás avagy fokozatos felújító vágásmód alapul vétele mellett. Ha pedig az üzemterv akadályt képezne, a helyi viszonyokat helyesen feltüntető, szakszerű indokolás alapján bizonyára meg fogják engedni felsőbb helyen az üzemtervtől való eltérést.

(Közli: *Muzsnay G.*)

*) Lásd E. L. 1893. évf. 467. lap.